



Handläggare: Madeleine Hagerth
Telefon: 508 21 051

Till
Älvsjö stadsdelsnämnd
2011-01-20

Slutrapport till länsstyrelsen av utvecklingsmedel för kvinnojoursverksamhet och utveckling av stödet till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld

Förslag till beslut

Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner slutrapporten av utvecklingsmedel på 500 tkr, för kvinnojoursverksamhet och utveckling av stödet till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld och överlämnar ärendet till länsstyrelsen i Stockholms län.

Göran Sjödin
T.f. stadsdelsdirektör

Eva Folke
Verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län genomförde 2008 tillsyn av Älvsjö stadsdelsförvaltnings arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Vid tillsynen påpekades att stadsdelsförvaltningens *Handlingsplan för kvinnofrid och mot våld i nära relationer* behövde revideras och implementeras, att kunskapsnivån hos personal behövde höjas samt att rutiner i arbetet mot våld i nära relationer skulle tas fram.

Nämnden ansökte 2009-08-28 hos länsstyrelsen om särskilda utvecklingsmedel för ett kvinnofridsprojekt. Länsstyrelsen beviljade projektmedel om 500 tkr under tiden 2009-11-01 till 2010-10-31.



En projektledare anställdes i februari 2010. I detta ärende redovisas hur kvinnofridsprojektet bedrivits och hur medlen använts.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom verksamhetsområdena barn och ungdom samt vuxna, äldre och funktionsnedsatta. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen, handikapprådet och pensionärsrådet 2011-01-13.

Bakgrund

Länsstyrelsen i Stockholms län genomförde i september 2008, tillsyn av Älvsjö stadsdelsförvaltnings arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Tillsynen genomfördes mot bakgrund av att lagstiftningen har skärpts när det gäller socialtjänstens ansvar och att regeringen har gjort ett flertal satsningar för att samhällets stöd till utsatta kvinnor och barn ska bli bättre.

Granskningen visade att Älvsjö stadsdel har ambitioner när de gäller kvinnofridsarbetet. Detta avspeglar sig särskilt i den handlingsplan som upprättades 2005. Länsstyrelsen riktade dock viss kritik mot nämnden och angav även förbättringsområden. Länsstyrelsen påpekade vid sin tillsyn bl.a. att stadsdelsförvaltningens *Handlingsplan för kvinnofrid och mot våld i nära relationer* från 2005 behövde revideras, uppdateras och implementeras.

Förvaltningen inledde därmed ett utvecklingsarbete för att säkra kvalitén i stadsdelsförvaltningens arbete och komma till rätta med de brister som påpekats. Detta för att i högre grad kunna uppfylla de skärpta krav som ställs enligt lagstiftningen. De åtgärder som vidtogs och planerades återrapporterades till länsstyrelsen i ett nämndärende 2009-03-26. Bland dessa åtgärder var en revidering av handlingsplanen den mest centrala. Länsstyrelsen önskade dock en uppföljande redogörelse från förvaltningen av hur utvecklingsarbetet fortskred samt hur implementering av handlingsplanen genomfördes.

Förvaltningen reviderade och uppdaterade *Handlingsplan för kvinnofrid och mot våld i nära relationer*, vilken godkändes av stadsdelsnämnden 2009-08-27. I samband med detta ansökte stadsdelsnämnden hos länsstyrelsen om utvecklingsmedel, för att vidareutveckla och implementera den reviderade handlingsplanen, kartlägga kompetens- och utbildningsbehov, genomföra riktade utbildningsinsatser, utveckla rutiner och arbetssätt i arbetet mot våld i nära relationer samt att ta fram informationsmaterial och förbättra samarbetet med externa samarbetspartners. Länsstyrelsen beviljade 500 tkr för tiden 2009-11-01 – 2010-10-31, etapp 1.



Förvaltningen anställde en projektledare på 75 % för projektet. Projektledaren har varit ansvarig för att aktiviteterna i projektansökan genomförs och ansvarig för resursgruppen som kallas *Nätverket mot våld i nära relationer*. Projektledaren har varit föredragande i styrgruppen för kvinnofridsfrågor. Styrgruppen består utöver projektledaren av verksamhetsområdescheferna och enhetschefer inom individ- och familjeomsorgen samt för enheten för äldre och funktionsnedsatta.

2010-05-20 ansökte stadsdelsnämnden om ytterligare projektmedel för förlängning av Kvinnofridsprojektet. Länsstyrelsen beviljade ansökan för tiden 2010-11-01 till 2011-10-31 med 470 tkr för etapp 2.

Förvaltningens redovisning av etapp 1

Kartläggning av personals kunskapsbehov

Den första insatsen i kvinnofridsprojektet var att i enkätform genomföra en kartläggning av personals kunskapsbehov. 223 medarbetar inom förskola, individ- och familjeomsorgen samt beställare och utförare inom äldre och funktionsnedsatta svarade på enkäten. Genom kartläggningen bekräftades i stort de uppgifter som framkom vid länsstyrelsens tillsyn 2008, d.v.s. att personal upplever att de saknar eller behöver mer kompetens i att upptäcka våldsutsatthet och att det saknas rutiner hur de ska agera vid upptäckt av våld i nära relationer.

Förebyggande arbete och stödinsatser

En mängd informationsinsatser har genomförts under projekttiden. Nämnas bör att resursgruppen *Nätverket mot våld i nära relationer* har gjort en informationsbroschyr som delats ut till samverkanspartners och andra aktörer i Älvsjö. Nätverket har även blivit en stödinsats till samverkanspartners då de erbjuder konsultation och information om vilken hjälp som finns att få för våldsutsatta personer. I gruppen som träffas varje månad ingår representanter från förskolorna, äldreomsorgen, omsorg om funktionsnedsatta, äldreboenden, intraprenad med gruppboende för funktionsnedsatta, socialpsykiatri, enheten för vuxna, enheten för barn och familj samt Nätverkshuset.

Kvinnofridsprojektet har presenterats på ett nämndsammanträde där även allmänheten var välkomna. Likaså har projektet presenterats för de privata hemtjänstutförarna där även information gavs om kunskapsläget kring äldres våldsutsatthet och



om anmälningsplikt, vilka signaler personal ska vara uppmärksamma på och var hemtjänstutförarna kan vända sig för att få konsultation.

Ett informationsmöte med lokala brottsförebyggande rådet, ÄlvBrå, har genomförts i syfte att lyfta in arbetet mot kvinnofridsvåld som en del i trivsel och trygghetsarbetet. Medlemmarna representerar stadsdelsförvaltningen, brandskyddsmyndigheten, poliskontoret, kommunala bostadsbolag, fastighetsägarföreningen, företagarföreningen och SL. Det finns i dagsläget inget konkret beslut om insatser i ÄlvBrås regi, om hur de kan ta ställning mot kvinnofridsvåld.

Ytterligare informationsinsatser har gjorts till brottsofferjouren, det lokala poliskontoret och olika trossamfund.

Rutiner och metodutveckling

Vid länsstyrelsens tillsyn 2008 och i kartläggningen till personal 2009 framkom särskilt behov av skriftliga rutiner i arbetet mot våld i nära relationer. Idag finns skriftliga rutiner för biståndsbedömare inom enheten för äldre och funktionsnedsatta samt för socialsekreterare inom individ- och familjeomsorgen som omfattar den lagstadgade myndighetsutövningen. Socialsekreterare och biståndsbedömare har under projekttiden även fått utredningsmanualer att använda som grund vid riskbedömningar och för insatser om skydd och stöd. Manualen utgår från socialstyrelsens rekommendationer.

Vid barnavårdsutredningar avseende barn som bevittnat våld finns ett skriftligt stöd till socialsekreterare på enheten för barn och familj, med förslag på områden inom utredningsformen som kallas Barns behov i centrum, BBIC-systemet.

Det finns även checklistor som riktar sig till omvårdnadspersonal exempelvis inom servicehuset, socialpsykiatri, gruppboheter och för personliga assistenter. Dessa personalgrupper har inte myndighetsutövning men i vissa fall anmälningsplikt och är många gånger de som kan upptäcka att våld förekommer då de arbetar i brukarens hem eller i dagliga verksamheter.

I rutinerna och checklistorna ingår;

- tecken och symptom på våldsutsatthet som personal ska vara uppmärksamma på
- olika sätt att ställa frågor om våld
- vilken information man kan ge om insatser, även insatser där man kan vara anonym



- hur personal kan vara behjälpliga vad gäller kontakt med sjukvård och vid polisanmälan
- utredningsmallar för personal med myndighetsutövning med kartläggning av våldet och riskbedömning för fortsatt våld
- hur man går tillväga för att initiera olika insatser och att man följer upp pågående insatser
- uppmaning att om möjligt, följa upp de klienter/brukare som inte ville ha någon insats med förhoppningen att den utsatta ska våga ta emot stöd efter upprepad kontakt.

Utbildningar

Projektledaren har bevakat utbudet av utbildning för de olika personalgrupperna. Särskilt kan nämnas att det senaste året har personal inom personlig assistans och gruppbestäderna samt utförare socialpsykiatri, ett tjugotal personer, gått en längre utbildning om den dubbla utsatthet våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning har. Utbildningen togs fram av Stockholms stad men genomfördes nu av länsstyrelsen. Andra utbildningar har varit kortare dagskurser för ytterligare ett tjugotal personer.

Intern och extern samverkan

Vad gäller intern samverkan är resursgruppen *Nätverket mot våld i nära relationer* en viktig aktivitet som genomförts. Nätverket driver ett utvecklingsarbete där alla enheter är inblandade och där deltagarna erbjuder konsultation till samverkanspartners. Tanken med nätverket är även att arbetet som bedrivs i projektet implementeras i gruppen och lever kvar efter projekttidens slut.

En utbildningsdag om barn som bevittnat våld genomfördes under hösten med vårdcentralerna i Älvsjö och Liseberg där läkare, distriktssköterskor, BVC och MVC samt kuratorer deltog. Ytterligare medverkande personal var från skolor, förskolor, socialsekreterare och biståndsbedömare, totalt 50 personer. Projektledaren och en barnmorska från landstingets centrum för allmänmedicin höll i programmet. Förutom föreläsning fick personal prata med varandra i tvärprofessionella grupper om hur de arbetar och hur samarbetet kring barn som bevittnat våld kan förbättras. I utvärderingen efteråt angav majoriteten av personalen att de tror sig komma ha nytta av kunskapen i sitt arbete.



Externa myndigheter som blivit kontaktade genom projektet är skolorna, Älvsjös poliskontor och vårdcentralerna, där samtal som kan vidga till ett helhetsperspektiv på våld i nära relationer förts, diskussioner om lägesbeskrivning och hur man kan samarbeta. Projektledaren utarbetade en överenskommelse mellan Älvsjö poliskontor och enheten för vuxna. Polisens juridiska enhet har godkänt överenskommelsen. Syftet med överenskommelsen är att socialtjänsten ska få kännedom om när det finns ett brottsoffer som är utsatt för våld i nära relation. Detta sker automatiskt om det finns minderåriga barn inblandade. Denna överenskommelse gäller vuxna utan barn eller äldre personer med vuxna barn. Polisen ska försöka få brottsoffrets tillåtelse att informera socialtjänsten om det som hänt. Informationen kommer i form av ett PM och socialsekreterare tar skyndsamt kontakt med den utsatta och ger information om vilken hjälp det finns att få och försöker även motivera till hjälp. Polisen uppskattade antalet sådana brottsoffer till ett tiotal under ett helt år. Under tre månader i höst har fyra brottsoffer kontaktats av socialsekreterare.

Projektledaren har haft möten med trossamfund som verkar i Älvsjö eller har medlemmar boende i Älvsjö. Syftet är att utveckla ett samarbete. Även en informationskväll genomfördes tillsammans med Brottsofferjouren och polisens familjevårdsenhet. Samtliga externa aktörer och myndigheter har uppskattat möjligheten att kunna vända sig till resursgruppen *Nätverket mot våld i nära relationer* när behov uppstår.

Ekonomisk presentation

Totalt beviljades 500 tkr till projektet. Medlen har använts till lön för projektledaren, 292 tkr, lönekostnader för kartläggning 123 tkr, telefon 4 tkr samt informationsmaterial 2 tkr. Sammanlagt 421 tkr.

Några planerade aktiviteter fick ställas in under hösten, varför det finns oförbrukade medel på ca 80 tkr. Förfrågan har gjorts till länsstyrelsen om undantag i reglerna för statsbidrag kan göras och om det i så fall finns möjlighet att få föra över dessa medel till nästa år. I dagsläget har det ännu inte inkommit svar på förfrågan.



Förvaltningens förslag

Älvsjö stadsdelsförvaltning befinner sig i en intensiv utvecklingsfas vad gäller arbetet mot våld i nära relationer. Utvecklingsarbetet fortskrider, många aktiviteter har genomförts och kommer att fortgå i projektform, etapp 2, ytterligare ett år under tiden 2010-11-01 till 2011-10-31.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner föreliggande slutrapport av etapp 1 och översänder den till länsstyrelsen.

Bilaga

Länsstyrelsens formulär;

Slutrapport från projekt som fått medel för utveckling av kvinnofridsverksamhet